15.02.2021

taxia
TAX & INTERNATIONAL ADVISORY

No : 2021- 017

Tarih : 15.02.2021

Konu : Ticarette Cari Hesap Sözleşmesi

Cari hesap veya cari firmalarda en çok duyulan kavramlardan biridir. Genelde alıcı cari / satıcı cari gibi işlenir. Peki, bunun yazılı bir sözleşmeye bağlı olması şart mı, yazılı şekil şartı yerine getirilmezse ne olur?

Konuya önce ticaret mevzuatı sonra vergi ve en son da muhasebe açısından bakalım.

1956 tarihli 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda ise cari hesap 87 ila 99'uncu maddelerde düzenlenmiştir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ise cari hesap müessesesini 89-101'inci maddelerde düzenlemiştir. 6108 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda da cari hesaba ilişkin hükümler mevcuttur (TBK. md. 134, md. 143).

Ticaret Kanunu'nda konu Kanun'un birinci kitabında özel bir kısım (VI. Kısım) olarak düzenlenmişken, Borçlar Kanunu'nda borcun sona ermesi (yenileme) ve takas başlığı altında genel olarak düzenlenmiştir.

Türk Ticaret Kanunu 89.maddesinde cari hesap sözleşmesinin tanımı yapılmıştır. Buna göre

> *" 1) İki kişinin herhangi bir hukuki sebep veya ilişkiden doğan alacaklarını teker teker ve ayrı ayrı istemekten karşılıklı olarak vazgeçip bunları kalem kalem alacak ve borç şekline çevirerek hesabın kesilmesinden sonra çıkacak artan tutarı isteyebileceklerine ilişkin sözleşme cari hesap sözleşmesidir.*
>
> *(2) Bu sözleşme yazılı yapılmadıkça geçerli olmaz."*

Madde hükmünden anlaşıldığı üzere Kanun cari hesap sözleşmesinin geçerliliğini yazılı şekil şartına bağlamıştır.

- Adi yazılı şekilde yapılması yeterlidir.
- Yazılı yapılmayan sözleşmeler geçerli olmayacaktır.
- Her iki tarafça sözleşme imzalanmalıdır. Taraflar tacir olmasa bile TTK cari hesap sözleşmesi hükümleri uygulanacaktır, ticari iş sayılır.
- Bu sözleşmenin ayırt edici özelliği tarafların karşılıklı olarak borçlu ve alacaklı sıfatlarına sahip olmalarıdır. Taraflar sadece belli bir sözleşmeden (örneğin satım, acentelik, kredi vb.) ya da aralarındaki her türlü ilişkiden doğan alacakların cari hesaba yazılması konusunda anlaşabilirler. TTK md. 91 uyarınca takası mümkün olmayan alacaklar, belirli bir amaca harcanmak üzere teslim olunan para ve mallardan doğan alacaklar, emre hazır tutulmak üzere teslim olunan para ve mallardan doğan alacakların cari hesaba yazılması mümkün değildir. TTK. md. 93'e göre belirli bir amaca harcanmak üzere teslim olunan para ve mallardan doğan alacaklar cari hesaba yazılamaz.

Mecidiyeköy Mahallesi Şehit Ahmet Sokak Ada Residence No: 6-10/51 Kat 3 34381
Şişli / İstanbul / TURKIA

112 Capitol Trail, Suite A , Newark DE 19711, USA

+90 212 211 11 10
tax@taxia.com.tr

Özel bir sözleşme tipi olan cari hesap sözleşmesinde aşağıda gösterilen unsurların bulunması gerekir:

1. Tarafların adı ve soyadı veya ticaret unvanı,

2. Sözleşmenin esaslı unsurlarının ne olduğu,

3. Tarafların imzası,

4. Varsa yetkili temsilcilerin imzası

Yukarıda sayılan zorunlu unsurların yanında ayrıca bunlara ilave olarak aşağıda gösterilen unsurlar da tamamlayıcı olarak cari hesap sözleşmesinde gösterilebilir:

1. Cari hesap sözleşmesinin hangi süre içinde geçerli olduğu,

2. Cari hesap sözleşmesinde hesap dönemleri,

3. Tarafların adresleri,

4. Cari hesap kalemlerine uygulanacak faizin türü,

5. Cari hesap kalemlerine uygulanacak faizin miktarı

Kural olarak, komisyondan doğan ücret ve masraflar TTK md.92 uyarınca cari hesabın dışındadır. Tarafların tacir olduğu durumlarda bileşik faiz uygulanabilecektir. Cari hesap sözleşmesi devam ettiği sürece, tarafların karşılıklı olarak birbirlerinden alacaklı olması söz konusu değildir. Tarafların hukuki durumu sözleşme sona erdiğinde tayin olunur. Buna "cari hesabın bütünlüğü ilkesi" denir. Tarafların cari hesaba giren kalemler üzerinde tasarruf yetkisi bulunmamaktadır. Sözleşme süresince, hesaba giren bir alacak başkasına devredilemez. Hesap dışında bulunan bir alacakla da takas edilemez.

Konunun vergi ve muhasebe tarafının da analiz edilmesi gerekir.

- Vergi açısından, bu sözleşmeler damga vergisine tabidir ve belli para gösterilmesi mecburiyeti olan bir sözleşme türüdür. Yani, üzerinde tutar yazılmadan düzenlenemez.
- Muhasebe açısından cari hesapların zamanında işlenmesi, dönem sonu mutabakat yapılması ve mutabık olunmayan durumlarda farklılığın nedeni araştırılmalıdır.
- Bununla birlikte, yazılı bir sözleşmenin yapılmadığı cari hesap işlemlerine ilişkin muhasebe uygulamalarında, borçlunun daha önceden kararlaştırılan tarihte borcunu ödeyemediği durumda, belli bir faiz karşılığında alacaklıdan ek süre talep etmesi ve alacaklının bu teklifi kabul etmesi halinde de cari hesabın yenilenmesi olarak kabul edilir. *
- Kanunda her ne kadar cari hesap sözleşmelerinin yazılı olarak yapılması gerektiği yazılsa da ülkemizde yazılı sözleşme kültürünün istenilen seviyeye ulaşmaması, kağıt da bedel gösterilmesi mecburiyeti ve bunun da damga vergisi doğurması nedeniyle yeterli olgunluk seviyesine ulaşmış bir müessese olamamıştır.

Saygılarımızla,

Şaban Küçük & Minel Sabancı

Tax & International Advisory | International Tax & Taxademy

Kaynakça:

*https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/491452

http://www.ticaretkanunu.net/eski-ttk/